

„Večírek, na němž jsou všichni zajedno, je ztracený večer.“ — Albert Einstein

Na úvod odkryji karty. A) Řeknu něco o sobě. B) Řeknu, o co mi jde.

A) Byl jsem ateista – nyní jsem křesťan. Bůh neexistuje, říká jeden. Bůh existuje, říká druhý. Mám obě zkušenosti. Rozumím oběma skupinám. Moje úvaha však bude z pozice křesťana.

B) Jde mi o to, abychom připustili, že se můžeme ve své víře, ve svých přesvědčeních, ve svých myšlenkách mýlit. Pokud totiž nepřipustím, že bych se mohl mýlit, a věřím něčemu, co není pravda, pak tu skutečnou pravdu ani nezačnu hledat. Když si myslím, že něco mám, tak proč bych to hledal? Je to jako když pojedete autem a budete si jisti, že jedete dobře, i když pojedete úplně jinam, než chcete. Pak bude jen hodně velká náhoda, že se dostanete do cíle, kam jste chtěli dojet.

Co je tedy to křesťanství? Protože mluvím s pozice křesťana, tak nejprve stručně o křesťanství něco řeknu.

Křesťanství vzniklo před cca 2000 lety vírou v jakéhosi Žida. Byl tesařem v Nazaretu a jmenoval se Ježíš. Podstata té víry je v tom, že tento Ježíš nebyl jen člověk, ale byl i zároveň Bůh. Skončil na popravišti a po třech dnech vstal z mrtvých. Takto stručně řečeno je to v podstatě jednoduché, nepochopitelné a celé bláznivé. Ti, kdo tehdy tomuhle uvěřili, založili společenství, které se až dodnes nazývá církví. Zhruba 3 století byli tito lidé, kterým se také říká křesťané, pronásledováni pro tuto víru. (Jen mimochodem: dnes křesťanů ve světě pro tuto víru umírá mnohem víc než tehdy) Pak už jich ale bylo tolik, že se nakonec dostali k moci a karta se obrátila. Docházelo pro změnu k pronásledování nekřesťanů.

Po zhruba tisíci letech rozrůstání a trvání církve, v roce 1054, došlo k rozdělení této církve na katolickou a pravoslavnou. Za necelých pět set let, v roce 1517, začalo rozdělení katolické církve. Vznikly tzv. protestantské církve. Ty už se tehdy moc nerozdělovaly, protože se při svém vzniku ani nespojily. Rozpory mezi katolíky a protestanty se natolik vyhrotily, že vypukla tzv. třicetiletá válka. Takže pokud někdo tvrdí, že náboženství působí také mnoho zla, tak s ním naprosto souhlasím.

Otázka je, co je to náboženství? Mezi náboženství dnes počítáme kromě křesťanství také buddhismus, islám, judaismus. Abych jmenoval ty, jejichž symboly jsou na pozvánce. Ale jinak je jich nepočítaně. Četl jsem nedávno větu, která hodně o podstatě náboženství napovídá. Ta věta zní: „Když se přeme o náboženství, přeme se vlastně o to, v jakém světě chceme žít.“ Podle našich

přestav totiž měníme společnost i svět. Pokud ty spory skončí válkou, jako se tomu dělo a stále děje, vedou se tyto války stejně jako ty samotné spory o naši budoucnost. Když má každá strana jinou představu uspořádání společnosti, v které by chtěla v budoucnu žít, a když se tato představa naprosto nehoduje s představou protistrany, dochází k válce. Kvůli odlišnostem v představách o podstatě Boha se církve rozdělila na katolickou a pravoslavnou. Řím se stal centrem jedné části a Moskva té druhé. Kvůli představám o vedení církve se církve rozdělila na katolickou a protestantskou část v 16. století. Protože šlo o moc na stejném území, tak spolu začaly válčit. Kvůli odlišným představám chudých a bohatých o rozdělení majetku došlo k Francouzské revoluci. Kvůli představám o jiném uspořádání budoucnosti světa, hlavně mezi Německem a Anglií, byla 1. světová válka. U těchto posledních válek už se nedá říci, že by je vyvolali křesťané kvůli nějakému svému církevnímu problému. Tedy kvůli náboženství, tak jak ho mnozí chápou. Podobně tak v dalších velkých válkách. Kvůli představám nacistů o jejich uspořádání světa došlo ke 2. světové válce. Kvůli odlišným představám komunistů a kapitalistů byla tzv. studená válka, která občas přerostla v horkou. Zřejmě díky strachu z vodíkové bomby nevznikl v celosvětový konflikt. Někteří muslimové svůj sen o uspořádání světa zkusili naplnit v Syrii, jiným se to začíná nyní dařit v Afganistánu. Tady se opět jedná o náboženské války, tak jak mnozí náboženství chápou. Čínští i ruští komunisté pro uskutečnění svého snu o uspořádání lepší společnosti obětovali životy milionů lidí. Komunisté se hlásí k ateismu, tedy k tomu, co prý není náboženství. Přesto tato jejich ateistická víra (také jsem byl ateista, takže vím, o čem mluvím) přináší krev minimálně stejně jako ta víra, proti které se tak vymezují. Není to zvláštní? Je iluze si myslet, že když se všichni lidé stanou ateisty, přestanou války. Pamatuji dobu, kdy ateistická komunistická Čína válčila s komunistickým Vietnamem. Nebo i se Sovětským svazem, což byl také stát pod vládou komunistů. Ateisté proti ateistům.

Co je to tedy to náboženství? Náboženství je v podstatě všechno, čemu věříme. Z jednoho prostého důvodu. Nic jiného než víru nemáme. Tenhle celý svět i my sami, já sám, není nic jiného než jeden veliký otazník. Mnoho otázek. Málo odpovědí a ani na těch se lidé neshodnou.

Možná by tyto otázky a tu neshodu vyřešil obyčejný zdravý rozum. Četl jsem krásný citát: „Zdravý rozum je nejspravedlivěji rozdělený majetek na světě, protože každý si myslí, že ho má dost.“ A další výstižný citát říká: „Zdravý rozum má ovšem jen ten, kdo má stejné názory jako já.“ Ti, co

zdravého rozumu u nás v Čechách mají nejvíc, dokonce založili Stranu zdravého rozumu. Kde skončili, ani nevím. Já mám zdravý rozum, proto jsem je nevolil.

Možná by tyto otázky mohla vyřešit věda? Mimochodem, víte, co řekl jeden velký matematik 20. století o zdravém rozumu? „Zdravý rozum je metafyzika primitivů.“ Proč si to myslel? Protože skutečnost jde mnohdy proti zdravému rozumu. Najděte si např. na internetu tzv. dvouštěrbinový experiment a zkuste si na něm svůj zdravý rozum. Zatím nikdo nedokázal vysvětlit pomocí zdravého rozumu, jak je možné to, co při něm pozorujeme. Vypočítat jaký bude výsledek, dokážeme, protože se jistému Schrödingerovi podařilo uhádnout rovnici, ale nikdo nerozumí tomu, jak je to možné. Jak se příroda chová, to zdravý rozum v tomto i mnoha dalších případech nevysvětlí. O celé vědě spisovatel Aldous Huxley napsal: „Věda nic „nevysvětluje“; čím více víme, tím fantastičtější se svět stává a tím hlubší je okolní tma.“ Jaká tma? Asi na nejpalcivější otázku mnoha z nás, na otázku po smyslu utrpení nebo po smyslu života vůbec, věda přes své velkolepé a nesporné úspěchy žádnou smysluplnou odpověď nedává. Proč trpíme a proč vůbec žijeme? Jaký je smysl života, když stejně končí smrtí? Stáli jste někdy u mrtvého? Co se vám při tom honilo hlavou?

Každému z nás zůstává jen vlastní náboženství. Jen to, čemu věřím já osobně. Může to být křesťanství nebo jakékoli jiné světové náboženství, nebo víra a ve vědu a její pokrok, nebo víra, že ateismus dokazuje, že žádný Bůh není, nebo nějaké politické náboženství, např. komunismus, socialismus a nepřeborný počet dalších, jakož i víra v tržní hospodářství a demokracii, nebo nějaké moje soukromé, které ani nesdělím, protože by ho stejně nikdo nepochopil. Copak tady má někdo zdravý rozum jako já? Pořád je to jen víra, tedy něco bez absolutní jistoty a proto je to stejné jako náboženství, nad kterým se mnohdy jen nechápavě usmíváme. Logicky: Pokud by totiž nějaká absolutní jistota byla, tak v čem je problém ji sdělit ostatním i s důkazem. Na začátku jsem citoval Einsteina, fyzika, který objevil teorii relativity. Sám o ní řekl toto: „Žádné množství pokusů nikdy nemůže dokázat, že jsem měl pravdu. Jediný pokus však kdykoliv může dokázat, že jsem se mýlil.“ On své teorii věřil, jak jen to bylo možné, ale uvědomoval si, že stačí najít něco, co je s ní v rozporu a celá teorie končí. Většinou se ale chováme podle úsloví, že pokud jsou fakta v rozporu s tím, co si myslíme a v co věříme, tak tím hůř pro fakta.

Takže do teď jsem se vám snažil vyložit, co rozumím pod pojmem náboženství. Je to všechno, čemu věřím.

Co je podle mě náboženství jsem řekl. Samozřejmě s tím nemusíte souhlasit. A nic si z toho nedělejte, já zase nebudu souhlasit s Vámi v jiných věcech. Vždyť, jak už víme, večírek, na němž jsou všichni zajedno, je ztracený večer.

Co je nebo kdo je Bůh? Jo, to kdybych věděl. Prostě nevím. Jak tedy ale mohu tvrdit, že je proti náboženství? Já také neznám odpověď na otázku, kdo vlastně je ve své podstatě moje žena? Přesto mohu s jistotou tvrdit, že miluje naše děti. Jak vidíte na tomto příkladu, lze leccos.

Bůh? Je vůbec nějaký? Jsou lidé, kteří tvrdí, Bůh je. Ti mají samozřejmě problém to dokázat těm, co v žádného Boha nevěří. Jsou lidé, kteří tvrdí, že Bůh není, ale i oni mají problém to dokázat. Dokažte, že něco není v celém vesmíru ani mimo vesmír. Navíc ani nevíte, co hledáte. Kdysi prý jeden sovětský kosmonaut, co vylezl z rakety do volného vesmíru, na tiskové konferenci hrdě prohlásil, že tam žádného Boha ve vesmíru neviděl. Jeden přítomný divák k tomu suše poznamenal: „Měl jsi vylézt z toho skafandru a byl bys ho viděl.“ Každý z nás jednou opustíme ten „svůj skafandr.“ Ale už pak neposkytneme tiskovou konferenci. Nakonec jsou lidé, kteří tvrdí, že tuto otázku, zda Bůh je nebo není, nelze rozhodnout. Já jim ze své vlastní zkušenosti mohu říci, že lze.

Jak vůbec podle Židů, křesťanů i muslimů vznikla ta jejich víra v Boha? V tom se vzácně shodnou. Mimochodem, buddhismus žádného Boha nemá a Budha nikdy o sobě netvrdil, že je boží prorok. Jaký je tedy první záznam o vzniku víry? Je to záznam o události staré cca 3 700 let. Najdeme ho v tzv. knize Genesis. Je tam napsané toto:

„I vzal Terach svého syna Abrama a vnuka Lota, syna Háránova, a snachu Sáráj, ženu svého syna Abrama, a vyšli spolu z Kaldejského Uru. Cestou do země kenaanské přišli do Cháranu a usadili se tam.

Dnů Terachových bylo dvě stě pět let, když v Cháranu umřel.

I řekl Hospodin Abramovi: „Odejdi ze své země, ze svého rodiště a z domu svého otce do země, kterou ti ukážu. Učiním tě velkým národem, požehnám tě, velké učiním tvé jméno. Staň se požehnáním! Požehnám těm, kdo žehnají tobě, prokleji ty, kdo ti zlořečí. V tobě dojdou požehnání veškeré čeledi země.“

A Abram se vydal na cestu, jak mu Hospodin přikázal.,

Tohle je ukázka, jak vzniká víra. Bůh se projeví. Tady promluvil jistému Abramovi. „I řekl Hospodin Abramovi.“ A člověk na to zareaguje. Abram poslechl a šel. „A Abram se vydal na cestu, jak mu Hospodin přikázal.“

O pár set let později je v jiné knize zvané Exodus popisovaná situace, kdy nějaký Mojžíš pase ovce a najednou uvidí keř v plamenech, ale ten keř ne a ne shořet. Jde si ten divný úkaz prohlédnout blíž a také slyší hlas, ten hlas mu říká, aby šel a něco ostatním Židům vyřídil. Na to se Mojžíš zeptá, co má Židům říci na to, až se ho budou ptát, kdo že ho k nim posílá? O jakého boha se jedná? Čí hlas k němu z ohnivého keře mluví? Židé tehdy žili v Egyptě a tam lidé tehdy věřili v množství různých bohů. A dostane se mu odpovědi, s kterou si překladatelé nevědí rady. Ten záhadný hlas řekl: (takto se to překládá) „Jsem, který jsem. Řekni Židům toto, JSEM, posílá mě k vám.“

Ten Bůh nemá žádné jméno, prostě jenom je. Celá jedna velká součást Bible, zvaná Starý zákon, popisuje jeho jednání se Židy a tehdejším okolním světem. Tento bezejmenný Bůh a jeho projevy jsou zde popisovány. Ti Židé žili uprostřed okolních národů, které uctívaly velké množství různých bohů. Oni si při tom všimli jedné věci, která je zapsána v knize proroka Izaiáše. Stojí zde psáno: „Od věků se něco takového neslyšelo, k sluchu neproniklo, oko nespatrilo, že by jiný bůh, mimo tebe, učinil něco pro toho, kdo na něj čeká.“ Všimli si, že ti ostatní bohové v podstatě vůbec nefungují. Ten jejich ale nějak ano. U tohoto Boha platí že, kdo si počká, ten se dočká.

A tento Bůh, který promluvil k Abramovi, dal Mojžíšovi ta známá přikázání. Říká se jim desatero. V jednom z nich Bůh Židům říká: „Nebudeš mít jiného Boha mimo mne. Nezobrazíš si Boha zpodoběním ničeho, co je nahoře na nebi, dole na zemi nebo ve vodách pod zemí. Nebudeš se ničemu takovému klanět ani tomu sloužit. Já Hospodin, tvůj Bůh, jsem Bůh žárlivě milující.“ Jak vidíte, lidé mu nějaké jméno našli. Do češtiny se to překládá jako „Hospodin“.

Proto tvrdím, že Bůh je proti náboženství. Protože my na základě výchovy rodičů, společnosti, ve škole, a já nevím, jakýmkoli jiným možným i nemožným způsobem dospějeme k nějakému vnitřnímu obrazu světa kolem nás. Ke svému přesvědčení, ke své víře. A podle té potom žijeme a uctíváme svá božstva, ať to i popíráme, že bychom nějaká uctívali. Ale život sám nás staví někdy před rozhodnutí, kdy to projevíme. Projevíme, za co jsem ochotni obětovat majetek a nakonec i život. Pokud to ochotni vůbec nejsme, pak jsme sami sobě svým vlastním bohem. A proti tomu všemu našemu přesvědčení o realitě je tento Bůh. Boří naše představy jako jediná skutečná realita, se kterou, a to je podle mě podstata celé věci, je možné mít osobní vztah a prožívat ji jako lásku. To je na celé věci to nejdivnější. Že Bůh je osoba, ne nějaká neosobní inteligence. Ten hlas v desateru říká, že je „Bůh žárlivě milující“. Kdybych sám v sobě, ke svému vlastnímu velkému překvapení, tuhle divnou lásku neprožil, nevěřil bych tomu. Stalo se. Byl jsem ateista, ale pak už ne. To je pro dnešek vše. Děkuji vám za pozornost.

